

2015 NYARÁNAK IDŐJÁRÁSA WEATHER OF SUMMER 2015

Vincze Enikő

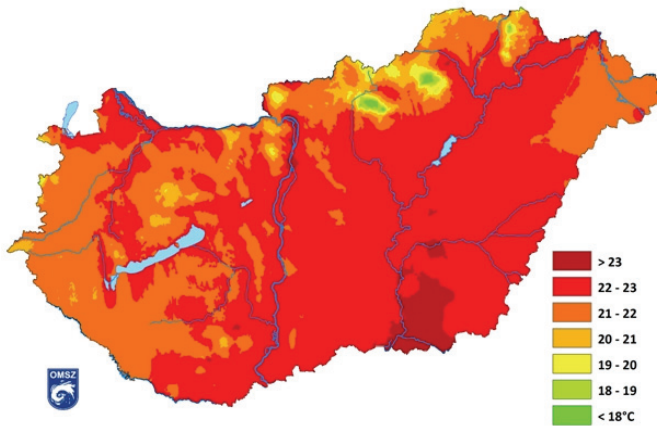
Országos Meteorológiai Szolgálat, 1525 Budapest, Pf. 38., vincze.e@met.hu

2015 nyara a tavalyival ellentétben újra bővelkedett az igazán embert próbáló hőhullámokban. Ez volt 1901 óta a 4. legmelegebb nyár. A rendkívül sok és hosszan elhúzódó hőhullám megmutatkozik a hőmérsékleti küszöbnapok számában is. 41 hőségnapot ($t_{\max} \geq 30^\circ\text{C}$) jegyeztünk országos átlagban, míg a megszokott mennyiség 22 nap. Forró napból ($t_{\max} \geq 35^\circ\text{C}$) 13 jelentkezett, szemben a normál értékkel (1981–2010), mely mindössze 2 nap. Az évszakos csapadékösszeg a szokásos mennyiség mindössze kétharmadának adódott, mely a hőhullámokkal tarkított nyári időszak aszályhelyezeteit csak súlyosbította. Főleg az évszak első hónapja volt nagyon száraz, 1901 óta a 6. legszárazabb június volt. A július szintén szárazabb volt a megszokottnál, a nyár utolsó hónapja pedig igen szélsőséges csapadékeloszlást hozott mind térben, mind időben.

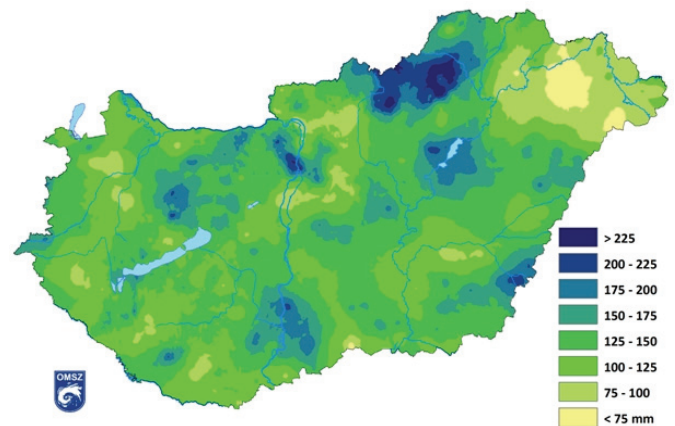
Június. A júniusi középhőmérséklet országos átlagban $20,0^\circ\text{C}$ -nak adódott, átlagosan $0,5\text{--}2^\circ\text{C}$ -kal melegebb volt a hónap a megszokottnál. A legmagasabb havi átlagok az ország középső és keleti részein voltak megfigyelhetők ($20\text{--}21^\circ\text{C}$ között), északon és nyugaton $17\text{--}20^\circ\text{C}$ közötti értékek voltak jellemzőek. Jelentősen melegebb volt a hónap első felében a sokévi átlagnál. A hónap legmelegebb napján, június 13-án több mint 5°C -kal melegebb volt az ilyenkor szokásosnál. Nógrádszakál, Ipolytarnóc és Ludányhalászi környezetében volt csak valamelyest hűvösebb a megszokottnál, a különbség azonban itt sem haladta meg a $-0,5^\circ\text{C}$ -ot. Országos átlagban 18 nyári napot regisztráltunk (napi maximumhőmérséklet, azaz $t_x \geq 25^\circ\text{C}$), mely kettővel több a sokévi átlagnál. Hőségnapból ($t_x \geq 30^\circ\text{C}$) a megszokott men-

24 óra alatt lehullott maximális csapadék:
71,0 mm, Budafok, június 9.

Július. A júliusi országos átlaghőmérséklet $23,3^\circ\text{C}$ -nak adódott. A legmelegebb a Tisza mentén és a délkeleti országrészben volt, itt a havi középhőmérséklet akár a 25°C -ot is elérte. A leghűvösebb júliust Kékestetőn figyelhettük meg (havi átlaghőmérséklet: $18,4^\circ\text{C}$). Jelentősen melegebbnek bizonyult a július a megszokottnál. Ez volt a 2. legmelegebb július 1901 óta, mely csak néhány század fokkal marad el az elmúlt 115 év legmelegebb júliusától (2015. július: $23,30^\circ\text{C}$, 2012. július: $23,33^\circ\text{C}$). Országos átlagban $2,3^\circ\text{C}$ -kal volt melegebb a sokévi átlagnál, de többfelé előfordult $+3^\circ\text{C}$ -os, vagy azt meghaladó anomália is. Mindössze július 9-én és 11-én, illetve 27-étől a hónap

1. ábra: A 2015-ös nyár középhőmérséklete ($^\circ\text{C}$)

2. ábra: A 2015-ös nyár csapadékösszege (mm)

nyiség másfélszerese jelentkezett (normál: 4; 2015. nyár: 6 nap). A sokévi átlaggal megegyezően forró nap nem fordult elő júniusban hazánk területén. Az OMSZ előrejelzése alapján az ÁNTSZ a következő napokra vonatkozóan adott ki másodfokú hőségriasztást (napi középhőmérséklet legalább három egymást követő napon eléri, vagy meghaladja a 25°C -ot) hőhullám miatt: 2015. június 11., 12., 13., 14., 15.

A hónap során mért legmagasabb hőmérséklet:

$34,3^\circ\text{C}$, Berettyóújfalu (Hajdú-Bihar megye), június 14.

A hónap során mért legalacsonyabb hőmérséklet:

$3,4^\circ\text{C}$, Zabar (Nógrád megye), június 22.

2015 júniusának csapadékösszege országos átlagban $30,5\text{ mm}$ volt. A megszokott csapadékmennyiség mindössze 41%-a hullott le, mellyel a 6. legszárazabb június lett 1901 óta. A lehullott mennyiség nagy területi változékonyságot mutatott, jellemzően 10 és 50 mm között alakult. A hónap során mindössze egyetlen napon hullott 5 mm-t meghaladó csapadékmennyiség országos átlagban (június 9., napi országos átlagos csapadékösszeg: $6,2\text{ mm}$). A legmagasabb 24 órás csapadékösszeget is ezen a napon jegyeztük Budafokon ($71,0\text{ mm}$). A száraz júniusnak megfelelően a megszokottnál kevesebb csapadékos napot (napi csapadékösszeg, azaz $r \geq 0,1\text{ mm}$) jegyeztünk a hónap során (normál: 11 nap; 2015. június: 7 nap). Zivataros napból is kevesebbet figyeltünk meg (normál: 4 nap; 2015. június: 3 nap).

A hónap legnagyobb csapadékösszege:

$88,6\text{ mm}$, Budafok

A hónap legkisebb csapadékösszege:

$5,3\text{ mm}$, Kelebia (Bács-Kiskun megye)

végig adódott a normálnál alacsonyabb napi középhőmérsékleti érték, ezeket leszámítva a hónap során minden nap jóval melegebb volt a megszokottnál országos átlagban. 25 nyári napot (normál: 23 nap) és 17 hőségnapot (normál: 9 nap) jegyeztünk júliusban, országos átlagban. A sokévi átlag alapján országos átlagban egy forró nap szokott jelentkezni, 2015-ben azonban ennél meglehetősen többet, 6 forró napot ($t_x \geq 35^\circ\text{C}$) regisztráltunk. Harmadfokú hőségriasztás a következő napokon volt érvényben (napi középhőmérséklet legalább három egymást követő napon eléri, vagy meghaladja a 27°C -ot): 2015. július 4., 5., 6., 7., 8., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26.

A hónap során mért legmagasabb hőmérséklet:

$39,3^\circ\text{C}$, Budakalász (Pest megye), július 8.

A hónap során mért legalacsonyabb hőmérséklet:

$3,1^\circ\text{C}$, Zabar (Nógrád megye), július 11.

A júliusi országos átlagos csapadékösszeg $44,1\text{ mm}$ volt. A területi eloszlást tekintve nyugaton több csapadékot jegyeztünk, mint a keleti országrészben (a legmagasabb értékek $70\text{--}150\text{ mm}$ közöttiek). Keleten nem ritkán 15 mm alatti havi összegeket kaptunk eredményül. Az ország legnagyobb részén a sokévi átlag mindössze $60\text{--}80\%$ -a hullott le, és országos átlagban is elmondható, hogy a hónap szárazabbnak bizonyult a normálnál. Hazánk teljes területének átlagát tekintve 21%-kal kevesebb esőt jegyeztünk az 1981–2010-es átlagnál. A napi csapadékösszegek országos átlagait tekintve egy kiugró értéket regisztráltunk július 8-án. Ezen a napon hullott legtöbb csapadék a hónapban, országos átlagban ($12,5\text{ mm}$). 5 mm feletti csapadékösszeget ezen kívül mindössze 25-én jegyeztünk. A hónap végén Püspökladány mellett tornádót is megfigyeltek olvasóink. 8 csapadékos nap fordult

elő országos átlagban, 2015. júliusban hazánk területén (normál: 9 nap), zivataros nappól pedig ugyanannyit jegyeztünk, mint a sokévi átlag (normál: 4 nap; 2015. július: 4 nap).

A hónap legnagyobb csapadékösszege:

142,8 mm, Gasztony (Vas megye)

A hónap legkisebb csapadékösszege:

8,7 mm, Kiszombor (Csongrád megye)

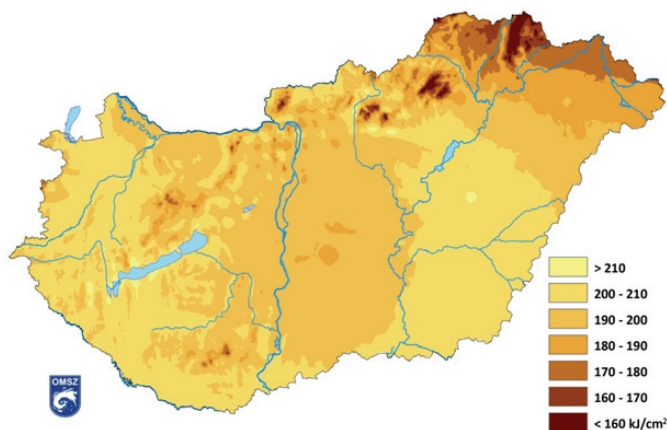
24 óra alatt lehullott maximális csapadék:

68,2 mm, Budapest–Népliget, július 8.

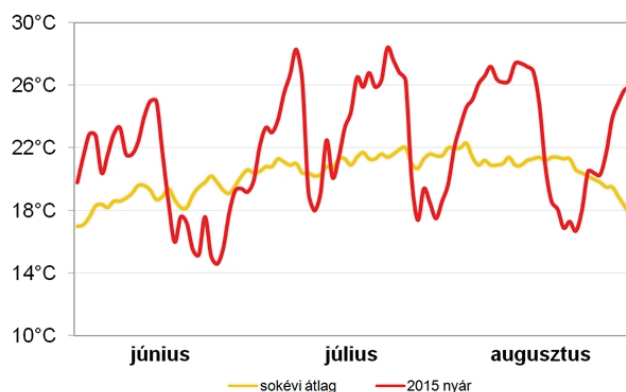
Augusztus. A 2015-ös augusztust a forróság jellemezte szerte hazánk területén és ez volt a 3. legforróbb augusztus az elmúlt 115 évben. A legmelegebb a Tiszántúli déli részén volt, itt a havi középhőmérséklet a 25 °C-ot is elérte. A havi országos átlaghőmérséklet 23,2 °C volt, mely 2,7 °C-kal magasabb a normálnál. A legnagyobb anomáliák jellemzően az ország északi felében fordultak elő, itt az adott területen megszokott átlaghőmérsékleteknél nem ritkán 4–5 °C-kal is magasabb értékeket kaptunk eredményül. Mindössze az augusztus 17–23. közötti időszak volt kissé enyhébb a normálnál. Nyári nappól a megszokottnál több fordult elő (normál: 22 nap; 2015. augusztus: 25 nap), ahogy hőségnapból is (normál: 8; 2015.

Az augusztus hónapra vonatkozó csapadékmennyiség eloszlása meglehetősen változékony képet mutatott mind térben, mind időben, valamint igen jelentős különbségek adódtak még az egymáshoz közel fekvő tájegységek között is. A visszatérő, kiadós csapadékot adó záporoknak köszönhetően egyes területeken a 150 mm-t is meghaladta a havi csapadék mennyiség, különösen északon, a Tisza-tó környékén, a főváros térségében, Baja környékén és délkeleten. Ezzel szemben délnyugaton, illetve északkeleten voltak olyan területek, ahol még a 20 mm-t sem érte el az augusztusi érték. Az augusztusi csapadékmennyiség átlagosnak számít (104%), ugyanakkor a csapadék arányának eloszlása – mennyiségéhez hasonlóan – rendkívül változatos képet mutat.

Az adott területen megszokott csapadékmennyiségekhez képest a legnagyobb többlet a Tisza-tó környékén jelentkezett (240–280%), ugyanakkor délnyugaton, illetve északkeleten a normál mindössze 15–30%-át jegyeztük. A havi csapadékmennyiség legnagyobb része országos átlagban augusztus 15–22-e közötti időszakban hullott le. A 17-e bizonyult a legesősebb napnak az országban, az országos átlag több mint 19 mm volt. Sok helyen voltak ebben az időszakban rend-

3. ábra: A 2015-ös nyár globálsugárzás összege (kJ/cm²)

4. ábra: A 2015-ös nyár napi középhőmérsékleteinek eltérése a sokévi (1981-2010-es) átlagtól (°C)

augusztus: 18). A sokévi átlag alapján augusztusban, országos átlagban egy forró nap szokott jelentkezni, 2015-ben azonban 7-et jegyeztünk. Másodfokú hőségriasztás (a napi középhőmérséklet legalább három egymást követő napon eléri, vagy meghaladja a 25 °C-ot) a következő napokon volt érvényben: 5., 6., 29., 30., 31., harmadfokú hőségriasztás (a napi középhőmérséklet legalább három egymást követő napon eléri, vagy meghaladja a 27 °C-ot) pedig a 7–16. közötti 10 napban.

A hónap során mért legmagasabb hőmérséklet:

39,6 °C, Budakalász (Pest megye), augusztus 12.

A hónap során mért legalacsonyabb hőmérséklet:

4,7 °C, Zabar (Nógrád megye), augusztus 1

kívül nagy csapadékot adó felhőszakadások, 17-én Budapest belterületén 115 mm, 18-án Tiszaörvényben 120 mm volt a napi mennyiség. Eggyel kevesebb csapadékos napot jegyeztünk augusztusban a sokévi átlagnál (normál: 8; 2015. augusztus: 7 nap), zivataros nappól pedig 3-at figyelhattunk meg, amely megegyezik a normálértékkel.

A hónap legnagyobb csapadékösszege:

176,4 mm, Tiszaörvény (Jász-Nagykun-Szolnok megye)

A hónap legkisebb csapadékösszege:

7,3 mm, Kelebia (Bács-Kiskun megye)

24 óra alatt lehullott maximális csapadék:

120,5 mm, Tiszaörvény (Jász-Nagykun-Szolnok megye), augusztus 18.

2015. nyár időjárási adatainak összesítője

Állomás	Napsütés (óra)		Sugárzás (kJcm ⁻²)	Hőmérséklet (°C)						Csapadék (mm)			Szél viharos napok
	évszak összes	eltérés		évszak összes	évszak közép	eltérés	max	napja	min	napja	évszak összes	átlag %-ában	
Szombathely	882	145	205	21,7	2,2	36,9	07.07.	5,8	06.21.	125	56	15	2
Nagykanizsa	-	-	206	21,3	1,9	36,1	08.13.	6,2	06.21.	110	45	16	2
Siófok	-	-	-	23,3	2,0	36,1	07.23.	12,0	08.01.	143	82	12	13
Pécs	885	59	203	22,7	2,0	36,4	08.13.	9,0	06.22.	150	72	14	5
Budapest	882	52	191	23,0	1,9	37,6	08.12.	9,6	06.22.	190	107	14	3
Kékestető	782	10	189	17,3	2,3	29,6	07.08.	6,6	06.20.	217	83	25	8
Szolnok	831	16	195	23,0	1,9	37,6	08.12.	9,6	06.22.	143	78	15	3
Szeged	939	117	208	22,5	1,6	37,4	08.12.	7,0	06.22.	108	60	14	4
Nyíregyháza	-	-	194	22,4	2,4	37,8	07.23.	8,6	06.22.	65	37	15	3
Debrecen	930	103	194	22,8	2,4	36,8	08.12.	8,2	06.22.	142	78	22	3
Békéscsaba			208	22,8	2,1	37,3	07.23.	8,2	06.22.	204	110	15	2